

V I N T A G E

Dimitrie, Dumitrache sau Tache (n. 1797 în București) este fiul lui Foti, negustor de vite venit, cel mai probabil, de la sudul Dunării și împămîntenit cu numele Merișescu – sub care va cumpăra rangul de cupar, apoi de paharnic, precum și moșii. Dumitrache își petrece copilăria și adolescența în mahalaua Biserica cu Sfinți. Pe la 1815 intră ca fecior de casă la marele vornic Grigore Băleanu, apoi la Dimitrie Caragea, probabil un nepot al domnului Ioan Gheorghe Caragea. Călătorește la Constantinopol, unde petrece câteva luni, apoi, împreună cu un unchi negustor, poposește prin porturile Levantului. Revine în Valahia la 1817, după care îl găsim în Moldova, sub protecția beizadelor Alecu și Iorgu Sturdza. Ajunge becer la curtea domnească, apoi paharnic. Vodă Ioniță Sturdza îl căsătorește cu Smaranda Manoliu, orfană și aflată în grija doamnei. La 1824 cumpără o casă la Piatra Neamț. La 1829 îl găsim paharnic, iar la 1848 stăpîn al moșiei Valea Viei, din Neamț. Aici îl primește pe Gheorghe Asachi, cu care este prieten apropiat, și pe nepotul său, cunoscutul istoric și memorialist V.A. Urechia. Din această perioadă datează, probabil, redactarea finală a manuscrisului în care-și așterne amintirile din tinerețe. Scrierea sa, pînă acum inedită, este o mărturie rară și prețioasă cu privire la societatea valahă a sfîrșitului de veac fanariot.

Constanța Vintilă-Ghițulescu este doctor în istorie și civilizație la Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris (2004), doctor în sociologie la Universitatea București (2012), cercetător la Institutul de istorie „Nicolae Iorga“ și PI pentru proiectul european *Luxury, Fashion and Social Status in Early Modern South-Eastern Europe* (ERC–2014-CoG no. 646489); a predat la Facultatea de Sociologie, Facultatea de Litere și Facultatea de Științe Politice din cadrul Universității București. Cărțile sale au fost traduse în germană, franceză și engleză și au fost distinse cu premii prestigioase. Printre volumele sale se numără: *Patimă și desfătare: Despre lucrurile mărunte ale vieții cotidiene în societatea românească (1750–1860)*, Humanitas, 2015; *Evgheniți, ciocoi, mojiți: Despre obrazele primei modernități românești (1780–1860)*, Humanitas, 2013; *Focul amorului: despre dragoste și sexualitate în societatea românească (1750–1830)*, Humanitas, 2006, *În șalvari și cu ișlic: Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țara Românească a secolului al XVIII-lea*, Humanitas, 2004, 2011.

*Tineretele
unui ciocoiăș*

VIATA LUI
DIMITRIE FOTI MERIȘESCU
DE LA COLENTINA
SCRISĂ DE EL ÎNSUȘI
LA 1817

ediție îngrijită,
introducere și note de
CONSTANȚA VINTILĂ-GHIȚULESCU

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Cuprins

UN JURNAL ȘI O CĂLĂTORIE LA ISTANBUL	
Introducere de Constanța Vintilă-Ghițulescu	7
<i>Cine este Dumitrache Merișescu</i>	8
<i>Educația</i>	9
<i>Literatura</i>	10
<i>Contextul narațiunii</i>	15
<i>În umbra lui Ioan Hagi-Moscu</i>	22
<i>Călătorii prin măruntaiele unei țări</i>	25
<i>Călătorii prin universul feminin și tainele amorului</i>	31
<i>Amor în vremea ciumei</i>	32
<i>O nuntă princiară</i>	38
<i>Pe drumul Țarigradului</i>	41
<i>După călătorie. Destinele</i>	50
<i>De la becer domnesc la paharnic de Neamț</i>	52
<i>Ipoteze și concluzii</i>	57
Mulțumiri	61
Notă asupra ediției	65

VIATA LUI DIMITRIE FOTI MERIȘESCU
DE LA COLENTINA,
SCRISĂ DE EL ÎNSUȘI LA 1817

<i>La 1806 toamna au venit muscalii</i>	
Primele amintiri	71
<i>Am dat cu pumnu</i>	
Fuga din București	74
<i>Am purces în sat</i>	
O rătăcire în beznă	76
<i>Amor platonie</i>	
Între fetele de măritat	78
<i>Nici hoți nu era</i>	
Cu Păunica prin vii	83
<i>Am sărutat mâna și am început a plînge</i>	
Viața la conac în vremea ciumei	91
<i>Poți griji de canari?</i>	
Ucenicia slujbei într-o casă boierească	95
<i>Îți place cuconița Zoița?</i>	
Ucenicia amorului	97
<i>Am mîncat bogaci cu zahar mult</i>	
Lume din București	101
<i>Cum nu sînt și eu bezădei?!</i>	
Duduca Zoița se logodește	104
<i>Horboti, vaperuri și cîte</i>	
Negoțul lui Costa-Foru	106
<i>Bezădea era chemat de sultan</i>	
O călătorie la Țarigrad	109
<i>Mi-au făcut haini nemțești</i>	
Șederea la turci, întoarcerea acasă	112

Un jurnal și o călătorie la Istanbul.

Introducere

„Într-o zi, stam după citirea tragediei lui Orest¹ și a lui Erotoclit² și mă miram. M-am hotărît ca să-m fac și eu o istorie pentru celi mie întâmplati“. Plăcintar, cavaf și mai apoi paharnic, Dumitrache Merișescu, un tânăr boiernaș născut la 1797, în București, și locuitor în mahalaua Biserica cu Sfinți, decide să scrie despre aventurile vieții lui. Memoriile, așa cum se prezintă ele în cele 36 de file de manuscris, redactat în alfabetul de tranziție, în limba română, dar cu unele dialoguri în bulgară sau greacă, surprind prin umor, ironie și mai ales prin ineditul poveștilor.

1. Este vorba de *Oreste*, piesă scrisă de Voltaire și tradusă în limba română de Alecu Beldiman sub titlul *Tragodia lui Orest*, tipărită la Buda în 1820.

2. *Erotocritul*, poemul scris de Vincenzo Cornaro (Vikentios Kornaros, 1553–1616), are o importantă circulație și un ecou însemnat în cultura română. Vezi Eugenia Dima, *Poemul Erotocrit al lui Vincenzo Cornaro în cultura română: Versiunea lui Alecu Văcărescu*, Editura Universității „Al.I. Cuza“, Iași, 2014.

Cine este Dumitrache Merișescu

Viața și cariera acestui Dumitrache Foti Merișescu se reconstituie cu greu și printr-o căutare continuă în arhivele din Țara Românească și Moldova. Unele amănunte le aflăm din „istoria“ sa: „eu sînt născut la anul 1797, botezat de Hagi-Moscu. Taica făcea negoțătorie cu cirezi. Toamna le tăia la zalhana la Colintina. I să zicea cuparu Foti Merișescu“. Mai aflăm că are un unchi: paharnicul Manolache, cîțiva frați, Anastasie, Ioan și Nițu, mai multe surori, printre care și una numită Păuna, și o serie de alți unchi, veri și verișoare. În toamna anului 1814, cînd își începe povestea, mama murise, iar tatăl se recăsătorise, aflîndu-se la moșia Dălhăuți, de la Focșani, unde avea o vie. Cu oarece avere pare a fi Manolache, paharnic și epistat al cărnurilor în politia Bucureștilor¹; are, după cum scrie, „o morișcă cu ciocani în grădină din apa ce învîrtea roata din Dîmbovița“. Ocupîndu-se cu negustoria vitelor, familia Foti Merișescu se află în strînse legături clientelare și comerciale cu Ioan Hagi-Moscu, ceea ce mă îndeamnă să cred că Foti și Manolache au venit de peste Dunăre, de prin zona Epirului², iar numele românesc și-l vor fi luat de la vreo proprietate pe care au cumpărat-o aici. Venirea lor se va fi petrecut prin anii 1780, cînd Ioan Hagi-Moscu începe să fie înregistrat cu afaceri de negoț.

1. V.A. Urechia, *Istoria românilor*, Socec, București, 1900, XI, pp. 259, 350, 396.

2. În catagrafia de la 1829, Dumitrache este înregistrat ca fiind fiul „lui Fotachi Merișescu grecu“ (Alexandru V. Perietzianu-Buzău, „Vidomostie de boierii Moldovei aflați în țară la 1829“ (I), *Arhiva genealogică*, serie nouă, 1994, nr. 1-2, 277).

Împămîntenirea fraților Merișescu s-a produs foarte repede, căsătorindu-se și integrîndu-se în mica boierime locală, prin cumpărarea de ranguri boierești: cupar și paharnic.

Cine este Dumitrache Merișescu? Răspunsul ar da seamă de o întregă categorie, cu o mobilitate socială foarte mare, adaptîndu-se mereu în funcție de context.

Educația

Tînărul Dumitrache se formează la școala din mahalaua Biserica cu Sfinți, din București, acolo unde trăiește, învățînd de la ceilalți. Lumea pestriță etnic se reflectă în această educație: Tache vorbește și înțelege românește, grecește, bulgărește, turcește. Memoriile sale sînt redactate într-o limbă română vernaculară, ce pare a fi mai degrabă un idiom „balcanic“ sau „fanariot“ în care amestecă cuvinte și expresii preluate, de cele mai multe ori, așa cum le aude. Chiar dacă vorbește limba, dialogurile grecești sînt transliterate cu același alfabet de tranziție; rareori scrie folosind literele alfabetului grec. La fel procedează și în cazul limbii bulgare, pe care spune că o înțelege. Poate va fi fost elev la Academia Domnească de la Sfîntul Sava din București. Un anume Merișanu se regăsește, în anul 1812, printre elevii Academiei Domnești, coleg cu o serie de greci și bulgari veniți din Imperiul Otoman pentru a primi o educație de limbă greacă la București.¹ Frecventarea Academiei ar fi o explicație atît

1. Vezi Paschalis M. Kitromilides, *The Enlightenment as Social Criticism: Iosipos Moisiodax and Greek Culture in the*

pentru cunoștințele lingvistice, cât și pentru lecturile sale.¹ Dar, lăudăros din fire, oare Dumitrache Merișescu n-ar fi ținut să amintească, fie și în treacăt, educația sa la această prestigioasă instituție?

Literatura

Rolul memorialisticii în cunoașterea și interpretarea unei perioade istorice este întotdeauna important. Dumitrache ne dă un bun exemplu despre cum l-a impresionat literatura timpului, făcându-l să se așeze la masa de scris pentru a-și nara viața de zi cu zi. *Oreste*, *Erotocritul*, poate și *Telemah* l-au ajutat să-și redea, într-o formă literară, experiențele cotidiene, l-au îndemnat să le dea un sens, să-și rescrie trecutul ca pe o narațiune, gândind probabil că vor fi citite de cineva. Sau narațiunea poate fi la fel de bine retrospectiva unei vieți petrecute în preajma celor „mari“ ai timpurilor și sfârșite undeva la periferia anonimatului.

Dincolo de resortul care-l împinge să scrie, m-am întrebat ce rol ocupă ficțiunea în narațiunea lui Dumitrache Merișescu și câte dintre „întîmplările“ lui nu sînt cumva întîmplările altora sau întîmplări împrumutate din literatura vremii. Ar trebui să ne gîndim la această narațiune de călătorie ca la un roman?

Eighteenth Century, Princeton University Press, Princeton, 1992.

1. Vezi Ariadna Camariano-Cioran, *Academiile Domnești din București și Iași*, Editura Academiei Române, București, 1971, p. 281. Ar putea fi vorba de un alt membru al celor două neamuri – Merișescu și Merișanu –, destul de numeroase în epocă.

Nu cumva Dumitrache Merișescu a fost tentat să scrie un roman, inventînd personaje și situații credibile? Dacă admitem că unele întîmplări sînt inventate, elementele acestor „fictiuni“ se regăsesc într-un context, într-un limbaj comune epocii. Intenția mea nu este însă de a despica analitic textul pentru a-l introduce într-o categorie sau alta – așa cum propune, de exemplu, David Chirico atunci cînd încearcă definirea unui gen literar aparte, *travel narrative*¹ –, ci doar de a-l include în contextul epocii. Sper că scrutînd memoriile lui Tache Merișescu, vom desluși mecanismele de definire a unei „identități mobile“ regăsite la un întreg grup social.

Două situații au făcut posibilă apariția unei scrieri precum cea a lui Dumitrache Merișescu: valorizarea educației și nașterea unui nou gen literar. Valorizarea educației ca formă de promovare socială are loc la cumpăna dintre cele două secole, permițînd unui număr însemnat de mici boiernași, negustori sau artiștii să iasă din anonimul grupului. Memorialistica, gen literar aproape inexistent în Țările Române înainte de 1800², se afirmă odată cu investiția în educație;

1. David Chirico, „The Travel Narrative as a (Literary) Genre“, în Wendy Bracewell, Alex Drace-Francis (eds), *Under Eastern Eyes: A Comparative Introduction to East European Travel Writing on Europe*, CEU Press, Budapest, 2008, pp. 27–59.

2. Vezi în acest sens locul literaturii memorialistice în cultura engleză sau franceză și entuziasmul produs în jurul unor Jacques-Louis Ménétra, Restif de la Bretonne sau Samuel Pepys. În ceea ce privește spațiul otoman, recenta carte a Danei Sajdi a readus în dezbatere genul memorialistic, cu „Bărbierul din Damasc“ și memoriile sale. Dana Sajdi, *The Barber of Damascus*:

acum, o serie întreagă de indivizi anonimi capătă încrederea că amintirile lor vor servi cuiva, cândva.

Ne putem întreba dacă Tache Merișescu este un individ reprezentativ pentru grupul său social și dacă se poate spune că definește „întreg stratul social dintr-o perioadă istorică determinată”¹. Cu alte cuvinte, pot spune că am descoperit, precum Carlo Ginzburg, un „Menocchio”? Rămîne de văzut. Dumitrache Merișescu este un „om mărunț” care își redactează memoriile și lasă însemnări despre timpul său. Dar, așa cum am amintit, în prima jumătate a secolului al XIX-lea se naște un curent favorabil memorialisticii și care îi îndeamnă pe Teodor Vîrnav, Elena Hartulari, Ioan Solomon sau Scarlat Dăscălescu² să-și aștearnă amintirile pe hîrtie. Toți aparțin unei, să-i spunem, „clase de mijloc”; cu alte cuvinte, acești „scriitori” sînt mici boieri, negustori sau slujbași mărunți prin cancelariile boierești. Pe Dumitrache Merișescu îl dife-

Nouveau Literacy in the Eighteenth-Century Ottoman Levant, Stanford University Press, Stanford, 2013.

1. Vezi Carlo Ginzburg, *Brînza și viermii: Universul unui morar din secolul al XVI-lea*, București, Nemira, 1996, p. 16.

2. Teodor Vîrnav, *Istoria vieții mele: Autobiografie din 1845*, Polirom, Iași, 2016. Elena Hartulari, „Istoria vieții mele de la anul 1801”, în *Convorbiri literare*, 1926–1928, pp. 729–839. Ioan Solomon, *Amintirile colonelului Ioan Solomon*, [1862], Tipografia „Neamul Românesc”, Vălenii de Munte, 1910. Nicolae Iorga, *Un cugetător politic moldovean de la jumătatea secolului al XIX-lea: Ștefan Scarlat Dăscălescu*, în *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice* (în continuare: AARMSI), seria III, tom XIII, Mem. I, 1932, pp. 1–60. Vezi și A.D. Xenopol, *Din amintirile unui boier moldovean din jumătatea întâi a veacului XIX: Dimitrie Ghițescu, 1814–1889*, în AARMSI, seria II, tom XXXII, București, 1910 (extras), pp. 1016–1026.

*Viața lui
Dimitrie Foti Merișescu
de la Colentina,
scrisă de el însuși
la 1817*

Într-o zi, stam după citirea¹ tragediei lui Orest și a lui Erotoclit și mă miram. M-am hotărât ca să-m fac și eu o istorie pentru celi mie întâmplati.

Eu sînt născut la anul 1797, botezat de Hagi Moscu. Taica făcea neguțatorie cu cirezi. Toamna le tăia la zalhana la Colintina. I să zicea cuparu Foti Merișescu. La anul 1802 mi-aduc aminte că la cutremuru cel mari aveam o morișcă cu ciocani în grădină din apa ce învîrtea roata din Dîmbovița, din sus de băile turcești. Grădina era a unchiului, paharnicu Manolachi, tot Merișescu. La 1806 toamna au venit muscalii. Era și turci în București, la Radu Vodă în turn era arvați² și oliteni (pentru ce, nu știu). S-au făcut mari frică în București, cu turcii, Tiresinikiolu pașa turcesc de la Giurgiu, Sitan șișipada³.

Mi-aduc aminte că și fămeile cu cobilița spăria pă turci. Zicea că fugeau fără șăi și fără frîie, dar noi, copiii, și mai mari între noi, am ieșit pă Podul Tîrgului

1. În ms.: ciitirea.

2. *Arvat*, mercenar, croat sau sîrb.

3. Suprascris. Probabil Aydin Pașa.

de Afară, tocmai unde se faci Tîrgu Moșilor. Muscalii vinea pã drumul Colintinii. Era înșirați, ni să pãrea cã capãtul ajungea la Pantelimon. Era cazaci cu sulii lungi, era dragoni. Ni să pãrea cã au douã capiti, avea sãbii în mîna latã, iarã pã gios era un mare șir cu haine vierzi, peni în cap de cal. Și da din tunuri, cîte unu, cîte unu mergea rîndul pînã la Pantelimon, darã ce era mai frumos cã nu se mai auzea nimãrea de cîntarea muzicilor; și bãtea tobi[le] lor, cazacii cînta din gurã, dragonii cu trîmbițele și vînãtori, încet, tot rîndu. Poati mai tot Bucureștii ieșisirã la cîmp, de privea. Au intrat în tîrg tocmai mai noaptea. Noi, bãieții, mergeam toți dupã muzica dragonilor, cã aceia intra în București. Auzeam ofițerii, striga: „*Na prava, na leva, cistka*“¹, zicea. Asta era dupã tăierea domnului Angerliu².

Noi, de multe ori, cîntam pe coastã la Mitropolie, pe deal:

*Frunzã verdi lemn sãlcii
ticãlosul Angerli
tot hain s-au arãtat
țara au prãdat
cã multe au stîrnit
oierit și vãcãrit
pusisirã raiaua
ca să ia toatã paraua*

1. *Na pravo, Na levo, Za cesti!* La stînga, La dreapta, Pentru onor! (rus.). Mulțumirile mele se adreseazã doamnei Elena Siupiur pentru traducere.

2. Constantin Hangerli, domn al Țării Românești între 1797–1799, executat din porunca sultanului la 1799.

*n-au gîndit să să păzească
de porunca împărătească
de sabia arăpească
și al li le ...¹*

Pe la 1812, priveam pe bezădea Dimitrache Moruzu cum juca jiritul² cu turcii ce să numea murahază³ și ghenerei Kameski și Sovorof, cari s-au înecat la Rîmnicu Sărat. Muscalii să întorcea⁴ să meargă la bătaie cu franțujii. Femeile îi petrecea pîră la Colentina. Unele era ascunsi subt pod. Noi, băieții, le chiuam și strigam lor: „La Colintina, Plumbuita, undi și undi ceia cu titra“⁵.

Eu petreceam fără de grijă la anul 1814. Taica să însurasi la Focșani. Era la via numită Dălhăuța, unde și mama vitregă avea vie alătura. Frate-mieu, Nițu, era la Craiova, la unchiu nostru. Alt frate, Ioan, era cu taica la Focșani și cu surorile mele mai mari. Alt frate, Anastasi, șidea la nașul și rudenie Hagi Moscu, tot în București. Vîrsta mea era de 17 ani la 814.

1. Versurile care circulau pe seama lui Constantin vodă Hangerli se regăsesc și în alte manuscrise din epocă. Dimitrache Merișescu și le amintește destul de corupt față de versiunea păstrată în manuscrisul 4768, ff. 26–31, de la Academia Română. Vezi și *Cronici și povestiri românești versificate (sec. XVII–XVIII)*, ed. Dan Simonescu, Editura Academiei Române, București, 1967, pp. 307–312.

2. *Jirit*, gerid, girit, sport tradițional turcesc în care se aruncă sulița (bățul) din galop.

3. *Murahaz*, înalt demnitar, stăpîn, ambasador.

4. Cu sensul de retragere.

5. *Cu titra*: profesorul Andrei Pippidi sugerează că ar fi vorba de cei care aveau grade, ofițerii. Soldații ruși erau încarțiruiți la Mănăstirea Plumbuita, în Colentina.

Într-o zi de toamnă eram sfătuiți: am cumpărat o jemnă¹ de la Babicu și friptură de la Furnu, și usturoi de toamnă. Am mers la Filaret, acolo, și mîncam și beam must. Am mîncat noi, dar mustu era cam înăsprit, că am chefăluit² din noi. Au început sfada. Unu au dat o palmă prietenului meu, Marcu. Eu m-am mînăiet și am luat o cărămidă mică. Mergînd să scap pe Marcu, el mi-au dat o palmă, și eu, cum eram cu cărămida în mînă, am dat cu pumnu în capul lui. Dară, fiindcă era cărămida ascuțită, au intrat în capul lui și au năvălit sîngele. Dacă am văzut sîngele, fiind și amețit de must, am rupt-o la fugă peste garduri, prin grădini și prin vii. Nimăre nu mă gonea, dar mie mi se părea că mă prinde și mă duce la domnitoru Caragea și mă pune în țapă, pentru că adesior sîmbățile punea în țapă pe hoți. Am privit și mă luasi frica; tot sîmbăta pe vinovații la pușcărie, la unii tăia mîinile cu satîru, la unii tăia nasu și urechile, legați cu mîinile dindărăt, numai scutura din cap.

Ieșind peste garduri, la cîmp, am văzut un bătrîn și am zis: „Tată, bătrînule, ce sat este ala departi?“ Au zis că-i Slobozia Nou. Am pornit într-acolo. Am ajuns două cari bulgărești cu bivoli. M-am dezbrăcat de fermelea, rămîind numai în antiriu, că eram tari asudat. Bulgarii să întorcea din București, vîndusi zarzavaturile. Eu aveam de gînd să mă sui în car, să mer[g], și pîra a nu mă sui în car m-au întreat: „Unde mergi, băietii?“ Eu am zis că merg la satu Slobozia. „Dar cine-i taică-tău acolo, de ți-au făcut așa haini buni?“ Am zis

1. *Jemnă*, jimblă, piine albă.

2. *Chefăluit*, sens vechi pentru a se ameți, a se îmbăta.

că sînt la stăpîn și mi-e frică de ciumă, că au murit lîngă noi, și mi-au dat voi să mă duc. Mi-au venit dor de maică-mea. „Dară cum o cheamă?” Eu am zis un nume: „Tudora, maica biata Tudora!” „Nu este în sat la noi.” „Este moașă, și-i bătrînă.” „Biata!”, au zis grădinaru. „Rămîi la grădină cu noi și mîine te duc eu în sat. Vezi că-i noapți?” Eu temîndu-mă că mă văd cei [de] la București, pentru mine satu nu era departe.

Am luat-o mai trepejor, dară amurgul sării, drumul meu era pã lîngă o arie. Mi-am pus în gînd să dorm în pai, m-am acățărat pã vîrfu unui stog dă pai, mi-am făcut cuib la mijloc. Era cam cu frig, dară am adormit. Am auzit prin somn vorovind, eu tăceam dă frică, dară am auzit și rîzînd; și ca să văz mai bine, încetișor, mă lungeam. Deși era frumoasă lună, dară eu nu puteam să văz, că era cam subt stog; fără veste am alunecat cu paile. Am căzut peste dînșii. Eu am țipat dă frică, căzînd peste dînșii. [La] țipătul meu, au tulit-o de-a fuga. Eu m-am deșteptat că sînt căzut și căutam să mă învălesc cu patele căzute, dară pã pămînt era un urcior cu must tare bun și o mari bucată de mălai, era și o friptură de oaie. Toate era buni, că tari-mi era foami și seti, dară frica nu-mi ieșă din ciolani. Am mai înnoit-o: gîndeam, dacă s-ar întoarce ai de subt stog, m-or bati văzînd un băiet, ci nu dracu. Am întins-o spre sat, ci era tari aproape. Dară, pîră [a] nu intra în sat, ca să întărît cîinii, am văzut o mică jitărie a satului. Am intrat acolo, uși nu avea. Era numai o vatră de jitărie. M-am culcat pã dînsa, vîrîsem mîinile în sîn și genunchii mi-ajungea dă gură.

Abia adormisem, tremurînd. Mă simt că mă clatină. Eu tăceam dă frică. Zicea: „Ioani, scoală, mă, că au venit la noi dăsigari. Nu știi tu că esti mîini nunta?“ Mai zicea: „Degeaba ai fugit de la arii. Eu am fost și nu am găsit mîncarea noastră.“ Eu [am] zis: „Dă-m[i] pace, fa, că nu sînt eu Ion.“ Curvișina dracului mi-au dat un pumn, ocărîndu-mă: „Sarsailă, tot tu erai pi stog? Așteaptă-mă, draci...“

Eu, spăimîntat, m-am sculat, am purces în sat. Toți dormea. Am zărit o mică lumină la o fereastră, aveam un par de la un gard, dară cîini[i] erau toți pă paaci. Am împins în ușă, ce nu era încuiată. Am găsit o nevastă lîngă foc, gemînd. Eu am zis: „Leică, să dorm pînă mîine acilea?“ Au răspuns: „Dumnezeu te-au adus, că omul meu aștept să vie, că sînt bolnăvită.“ Am zis cu spaimă: „Dă ciumă?“ „Dă ciumă“, pentru că era ciumă în București. „Ba, ba, eu m-am bolnăvit dă copil.“ Nu știam cuvîntul, că fămeile asupra facerii așa le vorvea. Eu m-am culcat pă o laviță, puind capul pă o c[h]ebie¹. Adormisem. M-am trezit într-o lumină mai mare de opaiț, și mă ruga să mă duc la moașă să vie mai degrabă. „Du-te, mă rog, flăcăule. Dacă a veni bărbatul meu, ț-a da ce-i ceri. Fă-ți pomană, că pe dînsul am așteptat.“ „Eu nu sînt dă acilea, nu știu unde șade.“ „Ieși și te du drept la biserică, și în dosul bisericii esti o salcie lîngă bordei.“

Am ieșit afară, luna era luminată. Am căutat drumul drept ce ducea la biserică. Adevărat, era [un] bordei și o salcie. Am st[r]ligat la ferestuică: „Moași,

1. *Chebie*, din tc. *kebe*, aici cu sensul de manta țărănească din aba.